

Proljev kao nuspojava kemoterapije kod liječenja Folfiri i Folfox protokolom

Diarrhea as a side effect of chemotherapy in the treatment with Folfiri and Folfox protocol

Danijela Jonjić, bacc. med. techn.;

Romana Bižić, bacc. med. techn.;

Iva Čop, med. sestra;

Anamaria Perković, med. sestra

Klinički bolnički centar Zagreb, Klinika za onkologiju, Kišpatičeva ul. 12, 10 000 Zagreb, Hrvatska

Proljev [*lat. Diarrhoea*] pojava je učestalih stolica meke ili tekuće konzistencije koji uzrokuju značajnu nelagodu. Dijareja nastaje kada se digestija i apsorpcija odvijaju u nivou manjem od optimalnog. Posljedica je razaranja aktivnih diobenih epitelnih stanica gastrointestinalnog trakta. Stupanj i trajanje ovisi o agensu, osnovnoj bolesti, dozi lijeka, psihičkom stanju pacijenta i učestalosti kemoterapije.

Kemoterapija je metoda sustavnog liječenja malignih bolesti koja se temelji na davanju kemijskih sredstava koji se nazivaju citostatici. Osim malignih stanica, citostatici uništavaju i zdrave stanice. Proljev je čest, ako ne i najčešći neželjen simptom primjene kemoterapije u tijeku liječenja bolesnika kod kojih je verificirano postojanje malignog tumora debelog crijeva.

Osim proljeva postoji još nekoliko čestih nuspojava kao što su: alopecija (gubitak kose), mučnina i povraćanje, kožne promjene, urtikarija, hiperpigmentacija vena, fotoosjetljivost, akne, ulceracija, konstipacija, aftozni stomatitis, anemija, umor, krvarenje (trombocitopenija) i povećana učestalost nastanka infekcije (leukopenija). Za svrhe liječenja karcinoma debelog crijeva najčešće su u uporabi dva protokola, i to: FOLFIRI i FOLFOX.

Uz kemoterapije, primjenjuje se i imunoterapija koja usporava rast tumora, te usporava nastanak i širenje metastaza. Kod pacijenata kod kojih se pojavi dijareja od posebne je važnosti pravodobna reakcija medicinskih sestara/tehničara u suradnji s liječnicima. Postoji velik broj intervencije koje medicinske sestre/tehničari trebaju primjeniti kako se pacijentu ne bi pogoršalo opće stanje zdravlja. Potrebno je nakon pojave dijareje primjeniti odgovarajuću dijetu za pacijenta primjenom hranjenja malim obrocima, koji sadrže velike količine proteina i kalorija (bijeli kruh, krekeri, dvopek, kuhane žitarice, banane i sl.). Potrebno je educirati pacijenta da pije najmanje 3000 ml tekućine svaki dan, da izbjegava konzumaciju mlijeka i mliječnih proizvoda, te da u prehranu uključi hranu bogatu natrijem odmah po pojavi prvih znakova slabosti ili umora (pečeni kumpir, riba, šparoge i sl.). Uz sve promjene koje su uvedene u prehranu bolesnika, potrebna je i primjena lijekova koji zaustavljaju dijareju, a koje medicinska sestra/tehničar primjenjuje u slučajevima kada je indikacija postavljena od strane liječnika.

Ključne riječi: proljev • kemoterapija • protokol liječenja • sestriinske intervencije • karcinom • debelo crijevo

Keywords: diarrhea • chemotherapy • treatment protocol • nursing intervention • cancer • colon